

Zpravodaj

02
2013
01
2014

Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství

Obsah čísla

1. Pilotní projekt BIONET spuštěn
2. Faremní vzdělávání pro ekologické zemědělce
3. ČTPEZ na konferenci ICOAS
4. Valná hromada ČTPEZ + seminář PR + exkurze + Krizový management ČTPEZ
5. Nabídka publikací

Pilotní projekt BIONET spuštěn: zkoušení odrůd ozimé pšenice

Zkoušení výkonnosti a hospodářských vlastností odrůd v různých agroekologických podmínkách má pro ekologické farmáře stejný význam jako pro konvenční zemědělce a navíc zde jsou další významné aspekty specifické pro EZ.

bio
net

V ekologickém zemědělství se musí požívat ekologicky vyprodukovaná osiva a pokud daná odrůda nebo její podobná odrůda není k dispozici, lze na výjimku ÚKZUZ použít konvenční nemořená osiva. Tato praxe vede k tomu, že si farmáři z ekonomických důvodů volí odrůdy, které nejsou na seznamu odrůd certifikovaných pro použití v EZ (seznam vede ÚKZUZ), což je příčinou, že je domácí produkce bioosiv stále nedostatečná.

V řadě zemí spotřebitelé (a potažmo i výrobci biopotravin a obchodníci) vyžadují aby byly biopotraviny

vyrobeny z bioproduktů, které byly vypěstovány z bioosiv. Bioprodukty vypěstované na výjimku z konvenčního osiva se smí použít jen ke krmení zvířat a samozřejmě dosahují na trhu nižší ceny. Tento přístup se postupně rozšiřuje i v dalších zemích.

Při povolování výjimek musí mít odpovědný pracovník ÚKZUZ k dispozici informace o odrůdách, aby mohl odpovědně rozhodnout zda výjimku udělit či zamítnout. Z moci úřadu sice může donutit farmáře použít biosivo odrůdy která je v danou chvíli na seznamu, ale pokud odrůda není skutečně

vhodná pro konkrétní podmínky a daný účel, může mít zamítnutí výjimky výrazně negativní ekonomický dopad na farmu. V nejbližších letech bude MZe omezovat možnost výjimečného použití konvenčních osiv postupným zákazem udělování výjimek pro jednotlivé druhy plodin a lze očekávat, že prvními plodinami jichž se toto omezení dotkne budou obilniny (podobně tomu bylo v jiných zemích EU).

Zavedení zkoušení odrůd pro podmínky ekologického zemědělství je cílem, který obsahoval již první Akční plán rozvoje EZ, ale dosud se jej nedařilo uskutečnit (nebyly vyčleněny finanční prostředky na odrůdové pokusy). Systematické zkoušení odrůd pšenice a ječmene je od roku 1993 prováděno pouze na pokusné stanici ČZU v Uhřetěvsi.

Cílem pilotního projektu Bionet je zkoušení odrůd pšenice ozimé pro pěstování v ekologickém zemědělství. V prvním kroku se testují odrůdy na výzkumných pracovištích a postupně v následujících letech také na vybraných farmách. Zkoušky jsou finančně zajištěny z dotačního programu Ministerstva zemědělství 10.E.c.: Podpora České technologické platformy pro ekologické zemědělství.

Odborně je ověřování zajištěno pracovišti VÚRV, v. v. i. Praha Ruzyně (lokality Ruzyně a Humpolec), ČZU Praha-Suchbát (lokality Uhřetěves), JČU ZF České Budějovice (lokality České Budějovice) a VÚP Troubsko, s. r. o. u Brna (lokality Troubsko).

Roman Rozsypal

Charakteristika stanovišť

	Ruzyně	Humpolec	Uhřetěves	Troubsko	České Bud.
Půdní typ	Černozem karbonát.	Kambizem slabě oglej.	Luvizem	Luvizem modální	Kambizem pseudoglej.
Půdní druh	hlinitá	písčitohlinitá	jílovitohlinitá	hlinitá-jílovitohlinitá	hlinitopísčítá
Průměrná teplota (°C)	8,2	6,96	8,3	9,0	8,2
Roční úhrn srážek (mm)	477	716	575	526	583

V letech 2013–2014 jsou zkoušeny tyto odrůdy pšenice ozimé:

- ➔ **SULTAN** – poloraná odrůda, pekařská jakost kvalitní (kategorie A),
- ➔ **BOHEMIA** – poloraná odrůda, pekařská jakost kvalitní (kategorie A),
- ➔ **PENALTA** – poloraná odrůda, krmná jakost (kategorie C),

- ➔ **DIADEM** – poloraná odrůda, pekařská jakost kvalitní (kategorie A),
- ➔ **SCARO** – švýcarská odrůda vyšlechtěná pro podmínky ekologického pěstování, polopozdní odrůda, pekařská jakost elitní (kategorie E)
- ➔ **EKOLOG** – rakouská odrůda vyšlechtěná pro podmínky ekologického pěstování, poloraná, pekařská jakost elitní (kategorie E)

Založení pokusů 2013

Lokalita	předplodina	hnojení	Zprac.půdy	Termín setí	Výsevek
Ruzyně	svazenka	–	orba	10. 10.	3,5
Humpolec	jetel	–	orba	22. 10.	3,5
Uhřetěves	hrách	–	orba	26. 10.	4,5
Troubsko	řepka oz.	–	orba	23. 10.	4,0
České Budějovice	bob	kom. 30 t/ha	orba	10. 10.	4,0

Valná hromada ČTPEZ

Výroční valná hromada ČTPEZ opět připadla na konec roku 2013. Dvoudenní setkání proběhlo ve Vizovicích a kromě samotného jednání členů valné hromady se přítomní měli možnost zúčastnit semináře na téma PR biopotravin a exkurze na Ekofarmu Lípa u Zlína. Jedním z důležitých posláních těchto setkání pořádaných ČTPEZ je také vytvoření prostoru pro diskusi a budování kolegiálních a přátelských vztahů v rámci sektoru ekologického zemědělství.

V roce 2013 bylo vynaloženo mnoho úsilí na přípravu dlouhodobých projektů, jedná se zejména o BIONET, PR aktivity s krizovým managementem a polní dny. Cílem platformy v roce je 2014 tyto projekty dále rozvíjet. V rámci BIONETu proběhne první rok zkoušení odrůd ozimé pšenice, měl by být spuštěn druhý pilotní projekt a proběhne řada vzdělávacích akcí v ČR a v zahraničí (více v článku níže). Skupina pro PR má za cíl na venek komunikovat aktivity ČTPEZ a obecná témata EZ, či zajišťovat krizový management členům (více viz níže). Platforma se i v roce 2014 zapojí do organizace polních dnů. Např. na červnovou zemědělskou výstavu Naše pole připravuje stánek s prezentací činnosti členů platformy a ekologického zemědělství obecně, včetně ukázky porostů 10 minoritních odrůd polních plodin.

Seminář PR a krizový management

Součástí programu byl seminář o PR a krizovém managementu. Přednášející Kateřina Čapounová shrnula vývoj image biopotravin a ekologického zemědělství a hlavní faktory, které jej v průběhu 10 let pozitivně či negativně ovlivnily. Poukázala na největší současné slabiny v komunikaci ekozemědělského sektoru – nedostatečnou

proaktivitu ve spolupráci s médií, nejednotnost a nekoordinovanost komunikace, malou reakci na proběhlé či probíhající mediální kauzy a nedostatečné zapojení vědeckých poznatků a vědeckých osobností při argumentaci. Na několika probíhajících výzkumných projektech vysvětlila, jakým způsobem je možno využít výsledků výzkumu při komunikaci s nejen odbornými médii. Na semináři (workshopu) o krizovém managementu pak účastníci společně navrhli kritické oblasti komunikace a dohodli se na vytvoření systému krizového managementu. Do tzv. krizového balíčku byla navržena témata např. nepřehledná cenová politika a vysoká cena bioprodukce, EZ ve vztahu ke GMO, problematika reziduí a mykotoxinů v biopotravinách, téma starých zátěží (DDT) či dotační politika a předpokládaný odliv zemědělců ze systému EZ. Účastníci se dohodli, že vedle přípravy na krizovou komunikaci je také nutno proaktivně zpracovávat pozitivní témata. Mezi takové mohou patřit nejen výsledky výzkumů jako je kvalita pšenice pro pekařské účely či minoritní plodiny a plemena v EZ, ale i širší témata jako je důvěryhodnost a transparentnost kontrolního systému EZ, význam aplikované vědy v EZ či EZ ve vztahu k lokální ekonomice či rozvoj rodinných ekofarmů a jejich role ve společnosti.

Ekofarma Lípa u Zlína

Rodinná farma se nachází v romantické krajině Lipských pasek, v blízkosti Přírodního parku Želechovické paseky, pod vrcholem Drdol (540m). Z farmy je úchvatný panoramatický výhled na krajinu Zlínska, Vizovicka až po Hostýnské vrchy. Farmou nás provedl hospodář Radek Langer. Na ekofarmě chovají především ovce plemena Romney,

pak také skotských náhorní skot Highland a nebo plemeno Limousine. Na pastvinách ale můžete narazit i na dva osly nebo lamu. Zvířata jsou na pastvinách celoročně, také díky tomu, že na řadě pastvin jsou přirozená nezamrzající prameniště. Snad nejvíce zaujala zbrusu nová malokapacitní jatka, která je velmi prostě a jednoduše, přitom naprosto funkčně zařízena. Nenápadná stavba umístěním navazuje přímo na pastvinu, kam jsou zvířata sháněna několik dní před porážkou, aby byla co nejméně stresována. Farma jatka zainvestovala z vlastních zdrojů bez dotací. S odbytem produkce nemají problémy. „O hovězí maso je velký zájem, pokud nezvýšíme počet porážek, máme vyprodáno na několik sezón dopředu,“ říká Radek Langer. „Jehněčí a skopové putuje zatím převážně do zahraničí, na jeho gastronomické využití v Čechách zatím nejsme příliš zvyklí.“ Ovčí vlnu dodávají místnímu zpracovateli.

Míla Kettnerová a Kateřina Čapounová

Fotogalerie z exkurze: <http://ctpez.rajce.idnes.cz>

Radek Langer diskutuje se členy ČTPEZ

ČTPEZ na konferenci ICOAS

V říjnu 2013 se konala již čtvrtá v řadě vědeckých konferencí o ekologickém zemědělství. Poprvé se z ČR přesunula za hranice a roli organizátora převzal maďarský ÖMKi institut. Konference s tématem „Targeting Global Sustainability – Food Security, Biodiversity and Climate Change“ se zúčastnilo přibližně 120 lidí z celého světa, z ČR přijela skupina pěti osob. Koncept programu zůstala zachována, a tak jí předcházela Organic Policy Summit v budově parlamentu v Budapešti, poté se na dva dny přesunula do lázeňského města Eger. Na závěr se konala jednodenní exkurze na vinici

kraje Tokaj. V přípravě je nyní recenzovaný sborník nejlepších příspěvků, na který se podařilo dodatečně získat prostředky. Jak v závěrečném proslovu podotkla Dóra Drexler, ředitelka ÖMKi institutu, že konference nebyla velká, ale zato bohatá na zajímavá osobní setkání a příjemnou atmosféru. Dóře Drexler a jejímu týmu je třeba poděkovat za skvěle odvedenou práci, bezproblémovou organizaci i velmi přátelské prostředí po celou dobu konference. Další konference se bude konat v roce 2015 v jedné ze zemí střední východní Evropy.

Míla Kettnerová

Ředitelka ÖMKi Dóra Drexler a prof. Urs Niggli

České příspěvky na konferenci:

THE INFLUENCE OF SEED AND SOIL TREATMENTS ON THE YIELD OF POPPY (PAPAVER SOMNIFERUM L.) ON ORGANIC FARM

Perla Kuchtová, Petr Dvořák, Miroslava Hájková, Eva Plachká, Jan Kazda

AUTHENTICATION AND QUALITY ASSESSMENT OF ORGANIC CARROT

Věra Schulzová, Hana Novotná, Jana Hajšlová

Poster: WINTER WHEAT – SEED TREATMENT WITH CLONOSTACHYS ROSE

Evžen Prokinová, Michal Ondřej, Eliška Ondráčková, Miloslav Nesrsta

Ke stažení:

→ Sborník abstraktů → Zpráva z konference → Zpráva z Organic Policy summit

Mezinárodní projekt Leonardo da Vinci 2013–2015: Faremní vzdělávání pro ekologické zemědělce

Projekty podobné BIONETu, kde se na základě požadavků praxe ověřují existující řešení v jednoduchých provozních pokusech, několik let úspěšně fungují i v dalších zemích. ČTPEZ ve spolupráci s partnery z Rakouska, Maďarska a Lucemburska připravila dvouletý projekt z evropského vzdělávacího fondu LEONARDO s názvem „On Farm Education Towards Organic farmers.“ Projekt zvýší

příležitosti ekologických zemědělců profesně se vzdělávat a to prostřednictvím sítě založených na principech BIONETu. Partnery projektu jsou ČR (ČTPEZ jako koordinátor), Maďarsko (ÖMKi), Rakousko (FiBL) a Lucembursko (IBLA). Výstupy projektu budou např. doporučení pro realizaci faremního vzdělávání, studijní podklady, workshopy a exkurze v Rakousku a Lucembursku.

Cílovou skupinou jsou nejen zemědělci, ale i poradci, pracovníci NNO či výzkumníci.

Od letošního jara proběhne celkem 6 tematických workshopů v partnerských zemích. První den dvouleté akce bude věnován teoretickým informacím metodice faremních pokusů, zkušenostem apod., druhý den bude zaměřený na návštěvy hospodář-

ství, kde probíhají pokusy. Na každou akci se mohou vydat 2–3 osoby z každé země. Pokud máte zájem se zúčastnit, napište na info@ctpez.cz. V roce 2015 se zaměříme na přenos zkušeností získaných v zahraničí do českých podmínek a nebo uspořádání exkurze do partnerských zemí.

Míla Kettnerová

Témata a orientační termíny workshopů v roce 2014

→ **DOJNICE** | konec dubna | Lucembursko

→ **POLNÍ PLODINY** | červen | Rakousko

→ **ZELENINA** | červen | Rakousko

→ **VÍNO** | srpen | Česká republika

→ **BRAMBORY** | září | Maďarsko

→ **OVOCE** | září | Maďarsko

Členové ČTPEZ

1/ prvovýroba, obchod a zpracování:

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců,
Šumperk
PRO-BIO RC jižní Morava, Mikulov
PRODEJ-BIO, Šumperk
PRO-BIO, obchodní společnost, s.r.o.,
Staré Město pod Sněžníkem
Agrislen, s.r.o., Staré Město pod Sněžníkem
Biopark, s.r.o., Velký Šenov

2/ poradenství, výzkum a vzdělávání:

Univerzita Palackého, Olomouc
Bioinstitut, o.p.s., Olomouc
Epos – Spolek PROBIO poradenství, Brno
Green Marketing, Mgr. Tomáš Václavík,
Moravské Knínice
VÚRV, v.v.i., Praha – Uhřetíněves
Česká zemědělská univerzita, Praha
Zemědělská fakulta JČU, Č. Budějovice
Vysoká škola chemicko-technologická,
Praha
Mendlova univerzita, Brno
Výzkumný ústav pícninářský, Troubsko
VÚRV, v.v.i., Praha – Ruzyně
Biocont Laboratory, spol. s r.o., Brno

3/ environmentální výchova
a spotřebitelství:

PRO-BIO Liga, Biospotřebitel,
Praha-Hostivař

Řídící výbor ČTPEZ

Předseda:

Mgr. Jan Valeška (PRO-BIO Liga)

Místopředseda:

Ing. Dagmar Janovská, Ph.D. (VÚRV, v.v.i.)

Členové:

Ing. Jan Moudrý, Ph.D. (JU)
Ing. Perla Kuchtová, Ph.D. (ČZU)
Doc. Dr. Ing. Věra Schulzová (VŠCHT)
Ing. Petr Trávníček (PRO-BIO, s.r.o.)
Ing. František Chlad (Prodej BIO)
Kateřina Nesrstová
(PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců)
Mgr. Pavlína Samsonová (Bioinstitut, o.p.s.)

Nabídka publikací

Chov prasat v ekologickém zemědělství

Ekologičtí zemědělci v Evropě vyvinuli nejrůznější systémy ustájení prasat podle dostupnosti pozemků, půdních vlastností, klimatu, místních zvyklostí a národních pravidel pro ekologické zemědělství. Tento průvodce přináší přehled obvyklých systémů ustájení prasat v ekologickém zemědělství. Vypočítává výhody a nevýhody různých systémů a poskytuje zemědělcům příslušná doporučení pro péči o zdraví zvířat.

Publikace je **ke stažení ZDE** a v tištěné podobě na vyžádání (info@bioinstitut.cz)

Základy půdní úrodnosti – Utváření vztahu k půdě

Zvyšování půdní úrodnosti bylo pro průkopníky ekologického zemědělství základem veškerého jejich úsilí. Přesto zachování úrodné půdy mnohdy nebyla věnována dostatečná pozornost. Ekologické zemědělství je však na přirozené půdní úrodnosti závislé.

Oslabená a poškozená půda nám nemůže poskytnout to, co od ní očekáváme. Udržet úrodnost půdy vyžaduje velkou péči. Předkládaná brožura ukazuje půdní úrodnost z různých úhlů pohledu. Naším záměrem však nebylo vytvořit obecně platný „návod k použití“. Informace mají být mnohem spíše podnětem k tomu, aby se o vztahu člověka k půdě smýšlelo jinak a aby se tento vztah utvářel ve prospěch budoucnosti.

Nová metodika: Pěstitelská technologie máku pro ekologické zemědělství

Autor: Perla Kuchtová, ČZU.

Metodika řeší možnosti pěstování a produkce máku setého v ekologickém zemědělství, které jsou doplněny návrhy ověřených pěstitelských opatření umožňujících zvýšit efektivitu produkce a dosažení odpovídajícího výnosu a kvality semen.

Ke stažení ZDE

Manuál k databázi Organic Eprints v češtině

V databázi Organic Eprints je na přelomu roku 2013/2014 již více než 200 českých vědeckých i popularizačních výstupů. K dispozici je nyní i česká verze uživatelské příručky. Manuál stručně provádí uživatele různými možnostmi jak se zaregistrovat, jak se v databázi pohybovat, vyhledávat, ukládat vyhledané položky a vkládat dokumenty.

Stránka ČTPEZ v odborném týdeníku Zemědělec

Všechny články, které připravujeme pro časopis Zemědělec jsou online ke stažení na webových stránkách ČTPEZ a také jsou archivovány v databázi Organic Eprints (www.orgprints.org)

- ➔ Pěstování luskovino-obilních směsek v ekologickém zemědělství
- ➔ Polní dny nabitě zajímavostmi
- ➔ Konec debat o GMO plodinách v nedohlednu
- ➔ Nové požadavky unie na kontrolu
- ➔ Povrchové mulčování u brambor
- ➔ Plevel v ekologickém zemědělství
- ➔ Opomíjené obilniny a pseudoobilniny v ekologickém zemědělství
- ➔ Péče o krajinu – příležitost pro zemědělství
- ➔ Pěstování pšenice špaldy v ekologickém zemědělství
- ➔ Spolupráce ekofarem s výzkumnými ústavy se vyplácí
- ➔ Sady pro ovoce, ne pro dotace

Články jsou ke stažení na webu <http://www.ctpez.cz/clanky/ctpez-pro-casopis-zemedelec>

Zpravodaj připravili:

Ing. Miloslava Kettnerová,
koordinátorka ČTPEZ

Adresa koordinátora ČTPEZ:

Bioinstitut, o.p.s.
Křížkovského 8
771 47 Olomouc

Kontakt ČTPEZ:

info@ctpez.cz
www.ctpez.cz

